

SMITTEVERN-NYTT

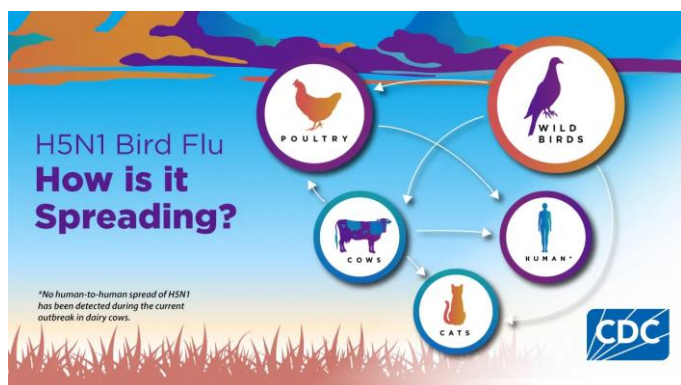
FAGLIG FORUM FOR HELSESYKEPLEIERE
SOM ARBEIDER MED SMITTEVERN OG ANDRE INTERESSERTE

Årgang 23, nummer 1

Februar 2025

HØYPATOGEN FUGLEINFLUENSA

H5N1 A(H5N1) har forårsaket utbrudd hos melkekyr, fjærfe og andre dyr med sporadiske menneskelige tilfeller i USA. Det skjer stadig små lavfrekvente mutasjoner i hemagglutiningenet til viruset. [Amerikanske helsemyndigheter CDC](#) følger tett på utviklingen og analyserer prøver for å avdekke endringer som kan føre til at viruset kan smitte mellom mennesker. Av de 46 første amerikanerne med H5N1 var 20 eksponert av gris, 25 av melkeku og 1 ukjent eksponering ifølge artikkel i [NEJM](#)

FOREKOMST AV POLIO I VERDEN

Villpolio (WPV) type 1 forekommer fortsatt i Pakistan og Afghanistan. Europa hadde sitt siste tilfelle av villpolio i 1998 og regionen ble erklært poliofri i 2002. [Utbrudd av vaksine-derivert poliovirus \(cVDPV\) er påvist i 46 land rundt i verden.](#) Europa har påvist forekomst av polio viruset i avløpsvann i Finland, Spania, Polen, Tyskland og Storbritannia pr. 9. desember 2024. Videre overvåking og opprettholdelse av høy vaksinasjonsdekning er viktig for 2025. Det er også spesielt viktig at spedbarn som reiser til Pakistan og Afghanistan før de er 3 mnd. gamle blir polio vaksinert! WHO har også innført midlertidig vaksinasjonskrav om ekstra poliovaksine for alle aldre ved opphold i enkelte land mer enn 4 uker, hvis det er mer enn 1 år siden forrige polio dose. Dette fordi etter vaksinasjon avtar immuniteten med årene, og voksne som er polio vaksinert for lenge siden kan bli smittet og bringe med seg poliovirus i en periode uten selv bli syke.

Kilde: [EDCD](#) og [WHO](#) og [FHI](#)

KJØNNSRÅTE – REKORD TALL

Kjønnsråte ble i desember kåret som et av nyordene av Språkrådet. Kjønnsråte er vinnerordet i en konkurranse utlyst av Studentsamskipnaden i Oslo for å finne et mer beskrivende navn på kjønnsykdommen gonore. 2024 ble et rekordår for kjønnsråte-smitte i Norge. Ved årsskiftet er det rapportert 3127 personer med gonore. Blant dem 2217 menn og 909 kvinner ifølge [Dagbladets oppslag 2. januar](#). Og smittetallene bare øker, noe som tyder på at smittesituasjonen ikke tas på alvor. Les mer om gonore/kjønnsråte; <https://www.helsenorge.no/sykdom/kjonnsykdommer/gonore/>

TRICHOPHYTON INDOTINEA - RESISTENT HUDSOPP SPREER SEG - OGSÅ I NORGE

Den resistente hudsoppen, også kalt ringorm, som har opprinnelse i indiske subkontinent har også kommet til Norge hvor 30 tilfeller er påvist på Rikshospitalet. Soppen er resistens mot vanlig behandling. Trichophyton indotineae dukket først opp på det indiske subkontinentet, men har siden 2016 også spredd seg til Europa, Midt-Østen og Nord-Amerika fordi reisende og innvandrere har brakt med seg soppen. Denne soppen gir ofte utbredte hudlesjoner og har et kronisk, residiverende forløp. Utslettet er først og fremst lokalisert til kroppen (tinea corporis) og lysken (tinea cruris). Soppen trives i fuktig og varmt miljø og kan overleve over tid på overflater, gjenstander og i tekstiler. Desinfeksjon av flater, for eksempel med klorholdige midler og vask av tekstiler på minst 60 grader er viktige tiltak for å forebygge videre spredning. Soppene overlever frysing!

Kilde: [NRK, 19.12.2024](#) og [FHI](#)

PERTUSSIS KIKHOSKE VET DU NOK OM SYKDOMMEN

Både i Norge og andre land i verden inkludert USA var det høy forekomst av kikhoste i 2024. I følge [MSIS](#) ble det diagnostisert 10209 tilfeller av kikhoste i Norge i 2024. Aldri før har det vært diagnostisert så mange tilfeller og trenden fortsetter. Pr. 25/1-25 er det påvist 695 tilfeller i år.

Hvor mye vet du om kikhostetegnet, symptomer og behandling? Test deg selv med denne raske [quizen](#).

Forebygging gjennom immunisering er fortsatt det beste forsvaret i kampen mot kikhoste. Men fordi nesten alle de dødelige tilfellene av kikhoste forekommer hos spedbarn som er for unge til å ha blitt vaksinert, må nye strategier utforskes for å beskytte disse pasientene. Dette er årsaken til at [gravide nå får kikhostevaksine i svangerskapsuke 24](#).

I dette nummeret:

1. Fugleinfluensa, Polio, Kjønnsråte, Resistent hudsopp, Kikhoste
2. Chikungunya, Verdens håndhygiene dag, Podcast meslinger

AKTUELL NETTSTEDER

- Folkehelseinstituttet www.fhi.no
- NSF's landsgruppen av helsesykepleiere www.sykepleierforbundet.no
- The International Union Against Tuberculosis and Lung Disease (The Union) www.theunion.org
- WHO's disease outbreak news www.who.int/csr/don/en/
- The International Society of Travel Medicine (ISTM) www.istm.org
- FIRM Norge <https://firmnorge.org/>
- Norsk forum for smittevern i helsetjenesten www.smittevernforum.no

AKTIVITETSKALENDER 2025

SMITTEVERN

•

REISEMEDISIN / VAKSINASJON

- Gratis e-læringskurs om vaksinasjon. Arr: [FHI](http://fhi.no)
- 11. – 15. mai CISTM19, New Orleans, USA. Arr: [ISTM](http://istm.org)
- 12. – 13. september FIRM konferanse, Radisson Blu Atlantic hotel Stavanger. Arr: [FIRM](http://firm.no)

TUBERKULOSE

•

MIGRASJONSHELSE

- Grunnkurs i migrasjonshelse og kulturforståelse, 6 timers e-kurs. Arr. [Kompetansebroen](http://kompetansebroen.no)

Faglig forum for helsesykepleiere som arbeider med smittevern

Ønsker du å få tilsendt Smittevern-nytt? Send en e-post til redaktøren:

mone.kildal@bga.oslo.kommune.no

CHIKUNGUNYA

Virus sykdommen chikungunya smitter med myggartene Aedes aegypti og Aedes albopictus. Aedesmygg er relativt små og gjenkjennelig på sine sort-hvite tegninger på kroppen og/eller beina. Til forskjell fra de fleste andre mygg er de dagaktive og er aller mest aktive rett etter soloppgang og i timene før solnedgang. Disse myggene kan overføre en rekke mikrober, blant annet gulfeber-, dengue-, zika- og chikungunyavirus.

Les mer om sykdommen hos [FHI](http://fhi.no)

Det har kommet en vaksine mot sykdommen [IxchIQ som er godkjent av EMA](http://ema.europa.eu) men som enda ikke er markedsført i Norge og er derfor ikke tilgjengelig. En dose á 0,5 ml i.m. fra 18 år og oppover. En levende svekket virus vaksine.

VERDENS HÅNDHYGIENEDAG 5. MAI

Antibiotikaresistens utgjør en økende trussel mot folkehelsen, både globalt og nasjonalt. Håndhygiene forebygger infeksjoner og bidrar på den måten til redusert behov for antibiotika. I tillegg hindrer håndhygiene spredning av resistente bakterier. Håndhygiene er derfor et viktig tiltak for å begrense utvikling av antibiotikaresistens.

Håndhygiene og antibiotikaresistens er valgt som tema for markeringen av 5. mai 2025. Se mer på [FHI](http://fhi.no)

WHO:

[Evidence of hand hygiene to reduce transmission and infections by multi-drug resistant organisms in health-care settings.](http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/multi-drug-resistant-organisms)

Worldwide, the most common bacteria causing health-care associated infections (HAIs) are:

- MRSA Methicillin resistant Staphylococcus aureus
- VRE Vancomycin resistant Enterococci spp.
- ESBL Extended-spectrum beta (β)-lactamase gram-negative organisms
- CRE Carbapenems resistant Enterobacteriaceae
- MRAB Multi-resistant Acinetobacter baumannii

WHO PODCAST OM MESLINGER

Visste du at hvis et barn med meslinger går inn i et klasserom, vil alle uvaksinerte barn helt sikkert få det? Hvorfor øker tilfeller av meslinger over hele verden? Hvorfor skal du bry deg om det?? Og er meslingevaksinen trygg og effektiv?

110 000 barn døde av meslinger i 2024. Men 60 millioner barneliv har blitt reddet med meslinger vaksinasjon siden år 2000. [Se WHO's science podcast Measles a growing threat.](http://www.who.int/news-room/podcasts/detail/measles-a-growing-threat)

I 2024 var det 10 tilfeller av meslinger i Norge. I følge [MSIS](http://msis.no) var det høyeste antallet i 2011 med 39 tilfeller.

Les mer om meslinger i FHIs smittevernhåndbok [her](http://fhi.no)